

Preventivno zobozdravstvo predšolskih otrok

Število prebivalcev naše občine raste iz dneva v dan. Rastejo nova naselja. Samo novih prebivalcev v novih naseljih bo na področju naše občine okoli leta 1980 že blizu 35.000, in to v glavnem mladih družin. Po predvidevanjih bo zato v teh naseljih do leta 1980 imelo tu svoj dom tudi blizu 6.000 predšolskih otrok. Že sedaj pa živi v naši občini po nepopolnih podatkih pediatričnega dispanzerja ZD Moste-Polje 7.000 predšolskih otrok. Vsako leto se v naši občini rodi več otrok: predlanskim 8.000, lani 10.250, letos pa bo verjetno število še večje. Na žalost ne moremo govoriti o natančnih številkah, saj imamo le okrajne podatke patronažne službe ZD, ki zaradi stalnega gibanja prebivalcev ne more imeti vedno natančnih podatkov. Že ti grobi podatki pa navajajo k razmišljanju, kako naj zdravstvena služba skrbi za zdravje teh naših številnih malih občanov. O tem problemu je pisala že dr. Bartlova — pediater in vodja dispanzerja za predšolske otroke v ZD Moste-Polje.

Pred enakim problemom stoji zobozdravstvo. Seveda pa ne stoji ob strani, saj gre za pereč problem kako ohraniti zdrave zobe tem številnim predšolskim otrokom. V ZD Moste-Polje delata trenutno dva zobozdravnika v ambulanti za predšolske otroke in specialist pedontolog (specialist iz otroškega preventiv-

nega zobozdravstva oziroma pediater v zobozdravstvu). Medtem ko v Polju bedi nad zdravjem zob predšolskih otrok od 3. leta starosti do vstopa v šolo en zobozdravnik, smo se v Mostah odločili, da skrbi za varstvo zob otrok od končnega 4. leta starosti do vstopa v šolo en zobozdravnik, od rojstva do končnega 4. leta starosti pa specialist pedontolog.

S prihodom specialista za otroško in mladinsko zobozdravstvo pa je ambulanta za predšolske otroke le nekoliko razbremenjena. Pedontolog mora namreč v okviru svoje specialistične dispanzerske dejavnosti obravnavati vso mladino od rojstva do 19. leta starosti, ki mu jo pošiljajo z napolnjenimi drugi zobozdravniki, pediatri in splošne šolske ambulante od Bežigrada do Polja in Most, ker delujejo na območju Ljubljane — razen na kliniki — samo štirje pedontologi.

Delo s predšolskimi otroki zahteva od zobozdravnika veliko psihičnega in fizičnega napora, veliko mero potrpljenja in dobre volje pa tudi improvizacije, saj naše ambulante za tako delo niso ustrezno opremljene. Še manj pa so primerne čakalnice, saj se morajo ti malčki drenjati na hodniku ali pa v čakalnici med številnimi odraslimi pacienti. Nujna je torej dograditev prizidka k obstoječemu zdravstvenemu domu. Toda prostor, ki ga bomo dobili v tem prizidku, se je od prvotne misli doslej že toliko skrčil, da smo ob sedanjih prostorskih predvidevanjih za preventivno zobozdravstvo lahko samo razočarani. Komaj bi to zadostovalo za sedanjne potrebe — kaj pa za bodoče?

Oba zobozdravnika in specialist pedontolog skušajo maksimalno ugoditi željam in potrebam mladih občanov, toda ugotoviti moramo, da se je čakalna doba, ki je bila v teh ambulantah pred štirimi leti le teden do 14 dni, pričela daljšati nad mesec dni.

Vse prej navedene ugotovitve in razmišljanja govorijo za to, da bi morali v Mostah imeti vsaj še enega zobozdravnika za predšolske otroke, da bi vsaj relativno ugodno sanirali njihovo zobovje pred vstopom v šolo.

V ilustracijo pogledimo stanje zobovja in pogostost ustnih bolezni pri

predšolskih otrocih relativno majhne skupine otrok. V okviru specialistične preventivne dejavnosti smo napravili sistematski pregled manjše skupine predšolskih otrok v starosti med 3 in 3 in pol leti, da bi dobili vsaj grob pregled nad stanjem te populacije na področju Most (ožje Moste, Štepanjsko naselje, Nove Jarše). Specialistični dispanzer za otroško in preventivno zobozdravstvo stalno sodeluje s pediatričnim dispanzerjem in patronažno službo in zato smo se sploh lahko lotili tega dela. Vse to je bilo narejeno zunaj redne dejavnosti saj zahteva samo administrativno delo za tak sistematski pregled izredno veliko časa. Dobljena slika, čeprav nepopolna nam lahko služi kot vodilo za nadaljnje delo in za organizacijo tega dela v predšolski zobozdravstveni dejavnosti.

Število otrok, ki so dopolnili tretje leto starosti v Mostah, naj bi bilo po zbranih podatkih 804, toda kasneje se je izkazalo, da jih je več zaradi migracije v nova naselja. Pregledi so trajali pet mesecev, na pozivnico se je odzvalo 643 (79,9%) otrok. Ugotovili smo, da ima 308 otrok (47,9%) kariozne zobe, in to več kot en pokvarjen zob (čez 1000 »gnilih« zob) pri polnem številu mlečnih zob. Pri 16,16% teh otrok smo ugotovili tudi že primere nepravilnega grizenja — ortodontske anomalije. Pediatri pa so nam poslali v istem času 70 otrok z različnimi ustnimi boleznimi. Seveda smo jih zdravili in pozdravili. Tu pa ni všteto izrazito specialistično delo dispanzerja za otroško in preventivno zobozdravstvo, ampak je to le preventivni del njegove dejavnosti. Pri tem pregledu smo ugotovili, da je zdravstvena prosvetljenost staršev zelo majhna, da večina (81%) od njih sploh ne bi peljala otroka v tej starosti k zobozdravniku, če jih ne bi poklicali in da mlečnim zobem pri svojem otroku ne posvečajo veliko pozornosti — razen seveda, če otroka bole in jim gre ta s svojim tarnanjem na živce?! Vsem staršem smo razložili minimalna preventivna merila za nego zob.

Pregled je pokazal, da je imelo 84,09% pregledanih otrok od 3 do 16 gnilih zob. Tako stanje zobovja pri triletnih otrocih je zaskrbljujoče. Ne bomo to strokovno razglabljali, kam to vodi, preprosto lahko ugotovimo le to, da bomo imeli vedno bolj polne ambulante, da bo ortopedski ali protetični pa tudi konzervativni rehabilitacija še veliko breme za posameznika in družbo.

Zaključimo lahko le z eno ugotovitvijo: Preventivna zobozdravstvena dejavnost je tako koristna za družbo in posameznika, da ji je treba nuditi res vse možnosti za delo in razvoj.

DR. TOMO MOKOREL

Ob življenjskem jubileju (60-letnici) je občinski odbor ZRVS nagradil 16 članov ZRVS občine Moste-Polje s priznanji in plaketami ZRVS. Podelili jih je na svečani seji 26. decembra lani. Poleg priznanj je bila podeljena prva zlata plaketa ZRVSJ tovarišu Viljemu Slugi za njegovo jubilejno 25-letno delovanje v organizaciji ZRVS. Vsi jubilarci so bili bori NOV, kjer so si tudi priborili svoje prve čine v JLA. Prav to je na vse pristone delovalo kot skrb za svoje člane, saj je šlo za toplotno ljudsko in tovariško srečanje borcev ob spominih na skupne in boje in težave v NOB. Spontano so spregovorili jubilarci, ki so se zahvaljevali za pozornost, da se nanje ni pozabilo tudi sedaj, ko so zakoračili v visoka leta svojega življenja. Sama priznanja in skromna pogostitev da ne pomenijo toliko kot prav tovariška pozornost, kajti le prevečkrat se zgodi, da se ob različnih prilikah nanje nekoč pozabi, pa čeprav si ne želijo ničesar drugega kot morda prijazne besede in toplega stiska roke. Srečanje se je končalo z veselo partizansko pesmijo in zagotovilo, da bodo kljub visoki starosti vsi še vedno v prvih vrstah za uresničevanje ciljev, za katere so se bojevali med NOB. Tudi v bodoče naj bi povsod, kjer je to le mogoče, zares vsi imeli več posluha za take male želje, a veliko zadovoljstva za svoje starejše tovariše.

FRANC BAVEC-BRANKO

Druga ocena občinskih glasil

Oceni komunikativnosti politične informacije in komunikacije v Ljubljani iz leta 1972 se je konec lanskega leta pridružila analiza občinskih glasil v Ljubljani. Avtor Slavko Držić jo je označil kot poskus analize in ocene funkcioniranja imenovanih glasil in izrazil prepričanje, da je kot taka začetek temeljite obravnave položaja sredstev informiranja v Ljubljani. To velja pričakovati toliko bolj, ker doslej ni bila prikazana odmevnost teh glasil med občani. Prav to pa bi bilo zelo v prid nadaljnjim razpravam o glasilih in seveda korakom le-teh v smeri vedno globljega družabljanja te veje informiranja in komuniciranja v Ljubljani.

Pet občinskih glasil SZDL v Ljubljani: Dogovori — Center, Javna tribuna — Šiška, Naša komun — Vuč-Rudnik, Zbor občanov — Bežigrad in Naša skupnost Moste-Polje ima več skupnega pa tudi mnogo posamičnega. Eno in drugo je najbrž potrebno. Vsa glasila se po svojih močeh trudijo prodirati v

čim širši krog družbene problematike. Gre torej za neko željo po svojevrstni novinarski univerzalnosti, nemalokrat ne v prid specifičnosti občin pa tudi mesta.

Več glasil že goji stalne rubrike, vsako je pozornejše na nekatere dejavnosti. Slikovno gradivo daje glasilom zunanjo podobo — za Našo skupnost velja, da je fotografija večkrat njegova šibka točka.

Glede posameznih novinarskih zvrsti variira »moč« ljubljanskih občinskih glasil pri komentarjih, reportažah, kritikah, pisnih bralcev, intervjujih, vesteh, poročilih, kzerijah in glosah, vsa pa premalo objavljajo »sposojene« vesti iz drugih glasil.

Analiza ugotavlja prednost 14-dnevnik (Center in Bežigrad). V naši občini se nismo odločili zanj, marveč raje širimo obseg mesečnika. Avtor analize je to opazil z več vidikov, posebno vsebina pa mu je umetniška priloga 25. MAJ, kot edina taka priloga v ljubljanskih občinskih glasilih.

Izdajateljski sveti niso povsod dovolj angažirani.

PRVA SEJA IZDAJATELJSKEGA SVETA NAŠE SKUPNOSTI

Povečane naloge glasila

Prvemu izdajateljskemu svetu je potekel mandat. Predsedstvo OK SZDL se mu je zahvalilo za pionirsko delo in na lanskim decembrski seji izvolilo drugega. Vodenje ga bo Slavko Gerlica, dosedanji predsednik Bogdan Šturm pa bo podpredsednik. V sredo 11. januarja se je 16-članski svet sestal na 1. seji. Že izredno dober odziv, še bolj pa angažirana razprava sta dokazovala, da bo drugi mandat lahko pomenil nadaljnje kvalitne premike v zasnovi Nsk. Zato zapis o tej seji ne bo poročevalski, marveč se bo skušal približati ozračju seje.

Predsedstvo OK SZDL se je pri kadrovski zasedbi drugega izdajateljskega sveta orientiralo na domala same v naši sredini polno angažirane družbenopolitične delavke in delavce, zavedajoč se pomembnosti tiska. Mnogoča dodatnih predlogov in idej ob sicer sprejetem gradivu za vseh pet točk dnevnega reda je potrdila, da se je predsedstvo prav odločilo. Tudi redki člani, ki sicer niso

bolj akcijske zasnove. Treba pa bo imeti stalnejše stike z dopisniki pa povabiti na pogovore z njim tudi društvo novinarjev. V pisanje vnesimo več kritičnosti, polemčnosti, spodbude, družbenopolitične angažiranosti. »Okrogla miza« je lahko nekajkrat letno oblika za pluralistično razčiščevanje samoupravno naravnanih subjektov. Tako bo prišel še bolj do glasu občan s terena,

glasno sodelovali pri razpravi, so zavzeto spremljali sejo in sodegovorno sklepali, njihov tihi pristanek pa je izražal odločnost: Delali bomo, in to tako, kot se bomo domeni!

Vsak član je potrjeval, da je svojstvena osebnost, a vsi so tudi potrjevali, da imajo toliko skupnega. Dilema ali mesečnik ali 14-dnevnik so rešili v prid prve, a

čeprav že zdaj ni podcenjevati njegovega deleža v časopisu. V povezanosti vseh bo še bolj zaživel. Dvoje-troje krajevnih skupnosti se še ni zapisalo vsaj med poročevalce o svojem življenju in delu; člani uredniškega odbora naj najdejo pot do njih. Družbenopolitične organizacije se redno oglašajo, izjema je le občinski sindikalni svet.

Umetniška priloga 25. MAJ še ima svoje mesto. Še bolj pa lahko izkoristijo njene strani borci s pisanjem spominov. Mladi se zelo oglašajo. Ko se komisija odloča za natis, vsestransko sprošča ustvarjalne sile, tudi pluralistično, ne daje pa mesta larvularistični ali celo »stranišni« literaturi; smo angažirani posamezniki v angažirani družbi s samoupravnimi cilji. Celotna fotografija se javlja in je pričakovati, da se bodo vsak čas organizirali.

Delegatska tribuna se je osamosvojila in jo izdaja sekretariat občinske skupščine. Vloga časopisa pri tem pa ni nič manjša ali celo še večja. S pomembnejšim izborom točk dnevnih redov v stališči izvršnega sveta in morda tudi že z novinarskimi stališči naj Nsk vključuje na svojih straneh zanimanje vseh občanov za odločitve, ki nanje kot delegatska baza lahko in morajo vplivati. Ritem izhajanja obeh pa bo treba bolj uskladiti in utrditi.

Nsk občani sprejemajo. Najbrž kaže sprožiti anketo o tem, čeprav ni najmanjši dokaz za to več pripomb glede raznašanja: Občani hočejo dobiti svoj časopis!

Sodelovanje z glasilom drugih ljubljanskih občin in regije, radiom Glas Ljubljane in ljubljanskim dnevnikom še ni utečeno. Morda je Glas Ljubljane lahko celo več kot nadomestilo za 14-dnevnik. Stikiz njim pa zahtevajo organizirano mrežo sodelavcev.

Še bi lahko naštevali, a bodi dovolj. Nsk bo prihodnje leto slavila 20-letnico svojega delovanja. Naj jo praznuje delavno. Tako sodelovanje ji to že precej zagotavlja.

PISMA BRALCEV

Pa srečn nou let!

Tolk fejest, kukr sm se mou za ta nou let, se pa še nism mou. Zato se m zdi kr škoda, d b moru to sam zase obdržat, pa nbenmu nč povedat. Sploh me pa ud nouga leta sm sam to vsi sprašujejo. Zato sem se jest, Gasper Zaplotnik, odloču, d to kr u nš cajntg butnem, pol pa če me še kdo kje upraša, nej si kr sam prebere. Ja, pol sm si pa še to zmislu, d vi itak dajete hunuraje (ste res pučasn, sej se je še tist cajt od osmh d punuči mn vleku kt pa tist k sm čaku na hunurar), men je pa po tem novoletnem srajnu gnar hudu putrebn. Pol sm pa kr dve muh na en mah fentu. Sami fejest kavlici smo bli. Tine pa Janez pa Tone pa jest pa še en par bab smo mel, k pa ne vem kako jm je že blo ime. Pa to sploh ni važn. Tone je mou pa še kanon, k ga je fotru sunu pa je reku d mora u punuči ene par šusou ke u lft spustt, d bo bi slavnostn. Fotr pa bo itak besn, k ni šou z njim, pa nj bo še zarad kanona, k je sam mislu ravn tko narest. Ja, družbena samozaščita je kukr sm u vašm cajntgu vidu — huduči pomembna zadeva, pa s bom še jest šm kolt umislu. Vsi se že družbn samozaščitujejo, sej je tm okol punuči tko pokal, d sm mislu, d smo že na front.

Sm pa tut mislu d bo fotr mat zarad samozaščite kr poču. Bom kr povedu zakua. K sm pršu dam vošt, sj se spodob, d tud ta starm vošm, je ravn en telefoniru in čestitu, pa je reku, d mu ni jasn,

zakua je dubu kr dve čestitke. Oče pa mat sta se zmenila, d bosta dala u cajntg, d se odpovedujeta čestitkam na račun onkološkega inštituta pa d bosta vs gnar puslala ke k je bolš kukr pa d čestitita in d so take smernce — je modr ugotovu fotr. Pol je pa dubu eno čestitko od tistih, k je reku d so take smernce vn ruknl, pa je bil kr tih. Je pa na mat znoru, k je pol povedala, d jo je blo sram in d je poslala sam okol dvejt čestitk. Pol je pa še fotr reku d jh je on ene trideset, jst sm pa reku, d sm

se smernc držu in nism poslou nbene. Na vse to me je fotr vn nagnou, pol je pa mama rekla d ni bla zihr če udo uni, k so jm misli čestitat, u cajntg sploh vidl, d Zaplotnikovi namest čestitk darujejo za boj prot raku. K je pa oče vidu, d so ble marke za čestitke pr ns delč največ pa najdraži je pa reku mat, d ma srečo k je že use naboje za nou let vn šibnu in d je koncm koncev vseen ampak d gnarja pa nou dubila in nj se zajn kr pod nusom ubriše. Mat pa ni rekla nč, sej je vedla, d je fotr bl sam nase jezn k se je udkril, da ga je on tud srou.

Mi smo pa pil in k nimam več fičnkov, vas prosm, čimprej m jh nakašte al pa nm napisu za vs čist nč več pa bom pou raj h konkurenc. No, pa srečn nou let.

GASPER ZAPLOTNIK

Spoštovano uredništvo!

Stanujem v novem Štepanjskem naselju. Moti me dve stvari in vzel sem v roke pero.

Prvič. Sem in tja je slišati na račun novih Štepanjcev iz ust neodgovornih ljudi: »Dali smo ti stanovanje!« Kot bi ne živeli vsi v isti družbi in bi ne bil vsakdo njen enakovereden del? Ta žaljivka — čeprav morda »namenjena le neki osebi« je žaljivka za vsakogar, tudi za tistega, ki jo izreče. Saj je vsakdo vključen v vse odločitve in njihova izvajanja. In drugič. Morda delno opravičuje si-

plastičnih vreč ipd. novi Štepanjci v večini sicer odvažajo na za to določena odlagališča, jih oddajajo podjetju za odkup starega papirja ali — zažigajo. No in tu je srž težave. Nekdo je želel zažgati tako navlako v zatišju dveh sten, le nekaj metrov od stolpnice. Tako dobronamerno, pa neodgovorno ravnanje bi lahko pripeljalo do nezaželenih posledic. Vse zunanje stene stolpnice so obložene s stiroporom in ta je menda gorljiva. To pot se je sicer vse dobro končalo, toda... Sedaj na-

ceršno neupravičenost zgornje izjave domnevno nadaljevanje: »ti pa se vedeš, kot da ne dojemaš pojma našega!« Ko se novi stanovanjci množično vseljujejo v lepa stanovanja v novih stolpnica ali blokih demonstracijskega Štepanjskega naselja vladata okrog in okrog nesnaga in nered. Delavci Snage občasno intervenirajo. Ostanke papirjev, embalaž,

rava skrbi za čiščenje in veter se poigrava z navlako po okoliših. Takole je to. Hišnih svetov morda res še ni v vseh novih objektih. Tako morda tudi hišnega reda nekateri še ne poznajo. Toda zato še ni nihče upravičen izjavljati: »Dali smo ti stanovanje...«

DŠ
Novosadska 6